

Geweldloos verzet in gezinnen. Een nieuwe benadering van gewelddadig en zelfdestructief gedrag van kinderen en adolescenten. Haim Omer. 2007. Bohn Stafleu van Loghum.

Hoe kunnen we optreden op een manier die escalatie tegengaat?

Geweldloos verzet is een vorm van vechten dat tot doel heeft het gewelddadig gedrag van anderen te verstoren waarbij wordt afgezien van het toebrengen van fysieke of emotionele schade. De kern van de aanpak zit NIET in een verbale interactie. Het betekent HANDELEN.

Laat je niet provoceren. Agressieve kinderen zullen blijven provoceren en discussies uitlokken met als doel dat u uw zelfbeheersing verliest.

Treed uit het isolement. Stop met het toedekken van de problemen. Geheimhouding houdt het slachtofferschap in de hand. Het verwerven van steun van familie, vrienden en hulpverleners is een essentiële stap in de overgang naar geweldloos verzet. Door voor openheid te kiezen geven de ouders tevens uiting aan de gewenste asymmetrie van middelen: het kind met agressieve of antisociale neigingen zal sneller kiezen voor leugens en het verbergen van dingen.

Doorbreek automatische gehoorzaamheid. De kracht van de heerser en de zwakte van de onderdrukte(n) zijn geen onveranderlijke feiten.

Ouders bereiden zich het best goed voor op de acties en mogelijke reacties van hun kind. In dit proces verandert de betekenis van het lijden van de ouders radicaal, terwijl het lijden van de ouders in het verleden niet meer was dan een betekenisloos bijproduct van uitputting en escalatie, vormde de nieuwe bereidheid van de ouders om pijn, spanning en uitputting te verdragen een essentiële component van het veranderingsproces.

Dit proces wordt echter gehinderd door de angst van de ouders dat het kind psychisch zou instorten, van huis zou weglopen of zelfmoord zou plegen.

Omer haalt uit eigen praktijk en onderzoek aan dat net geweldloos verzet dergelijke reacties helpt voorkomen.

Het voorkomen van escalaties is aanvankelijk erg moeilijk. Het vergt vastbeslotenheid en verantwoordelijkheid. Het vergt afstappen van machtsdenken (wie is de baas?) en niet in de val trappen van gekrenkte trots en gelijk halen of willen krijgen.

Geweldloos verzet biedt een alternatief. De ouders laten het kind weten dat zij zich niet laten provoceren tot vijandige escalatie. Hiermee ligt de nadruk niet langer op de resultaten (vb stoppen van beledigingen), maar vinden ouders in plaats daarvan hernieuwd zelfrespect in hun eigen handelen. Door deze opstelling ontstaat een nieuwe situatie. De beledigingen – waarvan het doel is boosheid en gekwetstheid op te roepen – verliezen een groot deel van hun effect.

Het verder tegengaan van escalatieprocessen wordt versterkt door het inzetten van bemiddelaars. Dit kunnen leeftijdsgenoten zijn of ouders van vrienden die als tussenpersoon optreden. Het stellen van verzoeningsgebaren worden door de jongeren niet altijd aanvaard maar is van levensbelang in het herstel van de relatie.

Geweldloos verzet in gezinnen. Een nieuwe benadering van gewelddadig en zelfdestructief gedrag van kinderen en adolescenten. Haim Omer. 2007. Bohn Stafleu van Loghum.

In zijn **handleiding voor ouders** schetst Omer wat hij verstaat onder geweldloos verzet. De principes van geweldloos verzet zijn uitgewerkt in een 7-tal concrete interventies.

De sit-in

In een aankondiging stellen de ouders dat ze niet langer het destructief gedrag accepteren. In een heldere taal, vrij van dreiging, op een rustig moment, bezoeken ze het kind op zijn kamer en doen de aankondiging. Dit is een keerpunt voor het hele gezin. Het kind wordt gevraagd een oplossing voor te stellen.

De telefoonronde.

Betrek anderen bij wat er gaande is.

Als het kind te laat is of niets van zich laat horen: Bel iedereen. Maak een lijst met contactpersonen van het kind. Het betekent ouderlijke aanwezigheid en een herbevestiging van uw recht toezicht op het kind te houden.

Verzamel adressen en telefoonnummers van vrienden, kennissen van het kind en van de gelegenheden die het bezoekt.

Praat met vrienden van het kind, hun ouders en met allen van het netwerk van het kind.

Volgen.

Uw kind volgen doet u om het contact met uw kind te herstellen wanneer dit het ouderlijk gezag ontloopt. Het doel is schade te voorkomen en niet toelaten dat uw kind het contact wil verbreken.

De staking.

In tegenstelling tot de sit-in neemt de staking een paar dagen (meestal 3) in beslag en wordt deze uitgevoerd in aanwezigheid van zoveel mogelijk helpers. Staking gebeurt na een ernstig incident of weglopen of vanwege criminele feiten.

Het vraagt een groot engagement van iedereen. Dreigementen of waarschuwingen moeten uitblijven. Er wordt een schriftelijk verslag gemaakt dat onder alle deelnemers wordt verspreid. Dit verslag is geen contract, maar een overgangsritueel.

Weigeren van opdrachten.

De gewoonte van automatische gehoorzaamheid moet doorbroken worden. Het is een bewustwording van de vele diensten waartoe u zich verplicht voelt. Het is niet iets wat u doet om uw kind te straffen, wel om een einde te maken aan uw eigen onderworpen gedrag.

Verzoeningsgebaren helpen de relatie met het kind te verbreden, zodat die niet langer alleen uit conflicten bestaan. Uit onderzoek naar escalatieprocessen blijkt dat door dit soort gebaren de wederzijdse agressie afneemt en de relatie verbetert.

Geweldloos verzet ontstaat niet automatisch, het is een proces waarvan het effect cumulatief is. Alle activiteiten versterken elkaar. In de praktijk betekent dit gauw 3 maanden intensief bezig zijn.

Geweldloos verzet in gezinnen. Een nieuwe benadering van gewelddadig en zelfdestructief gedrag van kinderen en adolescenten. Haim Omer. 2007. Bohn Stafleu van Loghum.

Omer gaat verder in op agressie binnen het gezin tussen broers en zussen, beschrijft hoe kinderen baas worden in huis en breekt een lans voor samenwerking tussen ouders en leerkrachten.

In het laatste hoofdstuk keert hij terug naar het maatschappelijke niveau en onderzoekt wat geweldloos verzet kan betekenen voor behandel- en preventieprogramma's in de gemeenschap.

Een aanrader vind ik dit boek zeker wel. Soms heb ik wat last met boude uitspraken, maar ze kunnen in ieder geval een discussie openen en/of levend houden.

Zijn er teams, instellingen, projecten die met de principes en technieken van Haim Omer werken? Laat het ons weten, we zijn op zoek naar praktijkvoorbeelden.

Lut D'Havé